

Corul Filarmonicii „George Enescu” în Italia

Anatol Albin

În ziua de 20 septembrie 1974, s-a stins din viață compozitorul Anatol Albin. Născut la 5 iunie 1903 în comuna Tîrgu-Râșcani, Anatol Albin începe studiul trompetei la vârsta de 11 ani, sub îndrumarea lui Ivan Nazurovici Ostafciuc. Între anii 1920—1925, urmează cursurile Asociației de muzică (Musikverein) din Cernăuți, unde are ca profesor de teorie — solfegii — armonie pe Adalbert Hrimally, iar de orchestrație pe Romulus Milea. A activat, la început, ca trompetist în Fanfara Regimentului 3 Grăniceri și în diferite formații de muzică ușoară. Între anii 1943—1950 a fost director muzical și dirijor la Casa de discuri „Electrecord” din București, iar între anii 1951—1953, dirijor al Ansamblului artistic al Sfatului Popular al Capitalei. Din 1954 pînă în 1961, este angajat în colectivul de creație-orchestrație al Ansamblului „Ciocîrlia”.

Paralel cu activitatea de interpret (dirijor și îndrumător al unor ansambluri instrumentale de amatori) Anatol Albin a compus numeroase lucrări, în special de muzică ușoară, (*Hai, mîndrulișo, Un gînd frumos, Bun rămas, Ascult pașii tăi, Bună seara, senin litoral, Un sărut, Nopti cu lună plină, Zi de vară, Drum de munte, Un cîntec nou, Scînteii de astru, Doina, Ochii soarelui* ș.a.), dar și vocal-simfonice, cum este cantata *Octombrie biruitor* — pentru soliști, cor mixt și orchestră pe versuri de Cicerone Theodorescu, precum și piese destinate orchestrelor de estradă și populare.

Anatol Albin era de o blîndețe cuceritoare, un om de bun simț, gata oricînd să împărtășească și altora experiența sa. Aceste calități am avut prilejul să le constat mai îndeaproape, în perioada 1960—1964, cînd am colaborat la elaborarea *Metodei de mandolină*, lucrare ce a văzut lumina tiparului în anul următor, la Editura muzicală.

C. R.

Pentru cei care au asistat, acum aproape un sfert de veac, la debutul corului Filarmonicii din București pe scena Ateneului Român, pentru cei care au urmărit afirmarea, evoluția și continua lui perfecționare, fiecare succes al acestui ansamblu artistic, de înaltă ținută astăzi, reprezintă o bucurie în al cărei focar converg multe speranțe încercate altădată, justificate și confirmate pe parcursul anilor. Silvestri, în calitatea sa de director, stăruise pentru obținerea înființării corului Filarmonicii, scutind cea mai prestigioasă instituție muzicală a Capitalei de a continua să înjghebeze colaborări cu formații (aparținînd Municipiului, Radioului, ș.a.m.d.) mai mult sau mai puțin stabile și nu întotdeauna demne artisticește de exigențele mereu crescînde ale primei scene muzicale a țării. Martorii celor dintii mari manifestări coral-simfonice, ce se desfășurau la Ateneul Român în contextul realităților înfloritoare ale noii vieți de concert de la noi, nu puteau să nu-și amintească de străbunii filarmonicii care nu reușeau să cînte decît... partea instrumentală a *Simfoniei a IX-a* de Beethoven; de eforturile lui Enescu, muzicianul care, numai punînd în joc toată prestația și tot farmecul personalității sale, izbutise să adune în juru-i, pe cît de grandioase pe atît de efemere ansambluri pe care le-a condus în memorabila primă audiție integrală a *Simfoniei cu Oda bucuriei*, talmăcind un act din *Parsifal* sau alte cîteva partituri. „Soliștii cîntului, corurile, orchestra s-au întrecut într-o realizare cît mai în spiritul baghetei înfricoșate ce i-a condus la o victorie desăvîrșită...” consemna M. Margaritescu în „*Flacăra*” din 18 aprilie 1915.

Începînd din 1950, corul, stabil și atestat, al Filarmonicii trebuia să meargă... din victorie în victorie, promovînd creația autohtonă coral-simfonică și a *cappella*, de asemenea creația universală tradițională, toate stilurile și epocile. Trebuia să cînte pentru cele mai diverse pături de iubitori — obișnuiți sau potențiali — ai muzicii, abonații la Ateneu, elevi și studenți, tineri și vîrstnici din uzine și fabrici, în concerte obișnuite sau extraordinare. Nenumărate cîntece, cantate și oratorii românești s-au plasat alături de cîntece populare străvechi, de capodoperele lui Bach, Händel, Gluck, Haydn, Mozart etc., repertoriul extinzîndu-se la contemporani precum Bartók, Stravinski, Janaček, Orff, Honegger, Britten, Șostakovici etc. și la unii dintre cei mai dotați din rîndul celei mai proaspete juneți componiste de la noi. Iar înregistrările de piese aparținînd lui Cucu, Kiriac, Vidu, Drăgoi, înregistrarea unei cantate de Olah, a unui impozant oratoriu de Paul Constantinescu, (răspîndit pe discuri și foarte apreciat peste hotare), a *Simfoniei a IX-a* de Beethoven sau a *Simfoniei a III-a* de Enescu — în cadrul Festivalului muzical internațional „George Enescu”, a unui ciclu, sau cu prilejul altor concerte de importanță aparte — au avut darul să amplifice și să extindă aprecierile pe care le merită Corul Filarmonicii din București, la noi și departe.

FESTIVAL INTERNAZIONALE

XXIX SAGRA MUSICALE UMBRA

15-28 SETTEMBRE 1974

ACQUASPARTA AMELIA ASSISI CASTIGLION DEL LAGO CITTA' DI CASTELLO DERUTA FOLIGNO GUALDO TADINO GUBBIO NARNI NOCERA UMBRA NORCIA ORVIETO PERUGIA SANGEMINI TERNI TODI UMBERTIDE

PERUGIA

HECTOR BERLIOZ:

LA DANNAZIONE DI FAUST leggenda drammatica in quattro parti per soli coro e orchestra
 ELLEN SHADE soprano - NICOLAI GEDDA tenore - ROGER SOYER baritono - LUIGI RONI basso
 ORCHESTRA DEL MAGGIO MUSICALE FIORENTINO - CORO FILARMONICO DI BUCAREST
 direttore ZDENEK MACAL maestro del coro VASILE PANTEA

TERNI - GUBBIO - AMELIA - ACQUASPARTA - PERUGIA - ORVIETO - TODI - NARNI - UMBERTIDE - CITTA' DI CASTELLO FOLIGNO - ASSISI

GODSPELL (la buona novella) musical rock sul Vangelo secondo S. Matteo
 testo e musica di STEPHEN SCHWARTZ realizzaione di JOHN-MICHAEL TEBELAK

DERUTA - TERNI - PERUGIA**MUSICHE POLIFONICHE**

CORO FILARMONICO DI BUCAREST direttore VASILE PANTEA

F. SCHUBERT: **MESSA TEDESCA** per coro e organo

Dirijori străini precum Benzi, Prêtre, Santoro, J. Fournet, Fistoulari, Rojdestvenski, Sunshine, Vavaianis și alții s-au arătat recunoscători de a li se fi oferit prilejul să colaboreze, în programe simfonice, cu ansamblul vocal al Filarmonicii bucureștene. Calitățile corului sînt indisolubil legate de numele dirijorilor noștri care au muncit pe parcurs pentru ridicarea lui, iar astăzi se datoresc în cea mai mare măsură lui Vasile Pântea, îndrumătorul permanent al formației.

A aprecia corul Filarmonicii numai cu criteriile performanței interpretative poate duce la absolutizarea unui criteriu ce lezează sfera menirii lui — în primul rînd ca factor de cultură și culturalizare artistică. Ceea ce nu înseamnă că ar fi vorba numai de un „cor de repertoriu“ sau de un „auxiliar al orchestrei simfonice“ a Instituției. Vastitatea repertoriului a fost și este urmărită ca un mijloc de abundență și specifică informare artistică a publicului; plăcerea de a cînta cît mai des în compania mării familii a instrumentelor ca legitimă dorință continuă de a-și aduce aportul la cît mai impresionante manifestări muzicale care să aibă ca finalitate — pe lîngă statornicirea auditoriului — și atragerea unor noi admiratori ai tuturor genurilor de muzică. Unele concerte medalioane *à cappella* și omagiale, dedicate maeștrilor români ai artei corale, artă care a constituit întotdeauna o cale în același timp elevată și concretă de educație artistico-patriotică, au rămas memorabile, prilejuind supreme bucurii venerabililor „clasici în viață“ — cum spunem. Eram în anii cînd deprindeam buchea, adus de mîină, am ascultat pentru întia oară, la Ateneu, corul Carmen. „De la Vlădică pînă la opincă“ fiecare asculta cîntarea vrăjit și

cu luare aminte cîntecul de dor și de gragoste, de dragoste de om și de patrie. Astăzi, mii de copii și tineri vin la Filarmonică în mod curent să asculte Corul Filarmonicii.

Acest cor este un mesager de artă nu numai în București și în țară; este stimat nu numai acasă la noi. A făcut turnee de prestigiu peste hotare, cîntînd *à cappella* sau împreună cu diverse orchestre, colaborînd cu diverse instituții, cu diverși dirijori.

De curînd s-a întors din Italia unde și-a dat concursul, între 15—28 septembrie 1974, la Festivalul Internațional *XXIX Sacra Musicale Umbra*. În această chestiune am avut o convorbire cu dirijorul Vasile Pântea, din care am alcătuit următoarele:

Festivalul s-a sprijinit mai ales pe umerii corului nostru care a acoperit 6 numere — patru programe diferite — pe parcursul a 14 zile de manifestări. Este semnificativ faptul că a cîntat la deschidere, în *Damnațiunea lui Faust* și la închidere, în *Profetul* (opera lui Meyerbeer, de mare întindere și solicitare, în 5 acte, a cărei reprezentare a durat aproape 5 ceasuri). Între timp, trei concerte *à cappella*, *Messa Tedesca* de Schubert, cu orgă, *Deborah* de J. F. Lesueur, *Messa Solenne* de Cherubini. Lucrările de Berlioz, Meyerbeer, Lesueur și Cherubini au fost interpretate împreună cu „Orchestra Del Maggio Musicale Fiorentino“. Soliștii vocali principali erau dintre cei mai buni, uneori de reputație mondială. Au fost și doi remarcabili compatrioți: baritonul Dan Iordăchescu, bine cunoscut și apreciat, și Cornel Stavru, care a făcut senzație susținînd rolul principal din *Profetul*. Dirijorul Aronovich (lucrează la Opera din Köln), care a condus spectacolul, nu mai contenea în a-l considera pe Stavru, în Jean de Leyde, drept „feno-

menal". De altfel acest șef de orchestră foarte circulat și experimentat (cu toate că nu e prea vîrstnic) se întrecea pe sine în a elogia capacitățile de performanță și de fină muzicalitate ale românilor. A fost extrem de mulțumit de cor, iar oamenii noștri cîntau cu entuziasm sub bagheta sa însuflețitoare și perspicace, amintind-o unora, pe aceea a lui Silvestri. În Meyerbeer, dirijorul „dădea Cezarului“ ce i se cuvenea, subliniind efectele grandilocvente. Astfel, într-un moment de fanfare publicul a izbucnit în aplauze ; s-a aplaudat spontan și pe parcursul *Damnațiunii lui Faust*, în care corul nostru a reputat primul mare și încurajator succes. Am plecat cu 42 de voci feminine și 38 bărbătești. Față de o orchestră cu 20 de primi violoniști, 18 secunzi, etc., eram, cantitativ, deficitari — mai cu seamă bărbății. Însă aceasta o știam numai noi (!) ; doar cîțiva critici au consemnat, ici și colo, cîte o rezervă în legătură cu limitele sonorităților fastuoase, de vîrf, de complexă țesătură și diviziune de voci. În orice caz, la Berlioz corurile mixte au excelat ; corul nostru a fost la paritate calitativă cu o *Margareta* de la opera „Metropolitan“ din New-York, cu un *Mefisto* de la Paris — soliști de primă clasă internațională ! Dirijorul căruia i se încredințase *Oratoriul* de Lesueur și *Messa* de Cherubini, a fost criticat pentru nestăpînirea materiei sonore, pentru gestică imprecisă, capriciile în tempi, pentru vitezele în care trebuiau să se sacrifice claritatea, inteligibilitatea textului.

Corul pregătise turneul într-un timp record, paralel cu sarcinile curente de producție ce ne reveneau acasă. Materialul muzical l-am primit tîrziu — erau piese multe, lungi și premiere pentru noi ! A fost impresionant și hotărîtor însă elanul cu care au muncit oamenii, începînd cu procurarea știmelor și terminînd cu însușirea în ansamblu a repertoriului, în limba originală a partiturii. Din acest punct de vedere a trebuit să depășim orice dificultate, chiar din prima instanță, căci *Damnațiunea* noi nu o executasem niciodată în franceză. Ne-a făcut plăcere să ne auzim lăudați pentru omogenitate, pentru muzicalitate, pentru nebănuitele pianissime, pentru căldura și elevația interpretării, dar și mai mare ne-a fost bucuria cînd, autorități precum Siciliani, Directorul Festivalului, au remarcat dicțiunea și claritatea în latină (de pildă în *O, vos omnes*) sau italiană (în piesele de „bis“) conchizînd : „Sè vede că sînteți fii ai Romei“.

Conducerea Festivalului, autoritățile municipale, impresarul ne-au acordat toată atenția și recunoștința.

Trebuia să lucrăm zilnic aproximativ 8 ore, să parcurgem cu autobuzele mulți kilometri — Festivalul desfășurîndu-se în cîteva orașe : Perugia, Terni, Deruta, etc. Însă gazdele au căutat și au găsit posibilitățile de timp și mijloace să ne plimbe la Roma, Pisa, Livorno, Luca, Veneția, să ne arate catacombele din Perugia — un „oraș“ situat sub orașul de astăzi ; ne-au vorbit întotdeauna foarte cald și apropiat, ne-au făcut daruri... În orașul Deruta, unde am dat una din producțiile à *cappella*, ni s-a făcut surpriza tipăririi unui program de concert special în care se amintea că *de acolo* plecase, acum 2000 de ani, un corp de oaste romană spre Dacia. Fiecare dintre coriști a primit cîte un astfel de program-document. De asemenea, cîte un porțelan, comandă specială, cu o inscripție memorială ce ne va aminti întotdeauna de entuziasmul publicului în rîndurile căruia erau mulți muncitori — artiști din celebra industrie locală a porțelanurilor. De la Perugia păstrăm un omagiu caligrafiat pe o enormă stampă.

Am cîntat și în biserici, enorme, special amenajate ca săli de concerte. Erau întotdeauna arhipline, accesul fiind liber, urmărindu-se prin aceasta atragerea spre toate genurile și formele de manifestare muzicală a celui mai larg public. Sigur că una e să cînti o *Messa* de Schubert, cu orgă (*Tedesca*, germană, pînă la a evoca cîntecul neaș, folcloric), alta e să ți se pună la dispoziție doar o orgă electronică sau un armonium electronic. Se poate face muzică în fel și chip. Gazdele n-au ezitat să programeze în „Sacra Musicale Umbra“ și un „Musical rock sul Vangelo secondo S. Matteo“ sau un „Jazz Band“ cu „musiche popolari e religiose di New Orleans“ adică „Alle origini del jazz“). Această formație de „Musical“ era prevăzută deopotrivă într-o biserică, într-o sală de teatru, într-un „Supercinema“ și într-o Piață.

Participînd, pentru prima oară, la susnumitul Festival internațional din Italia, Corul Filarmonicii „George Enescu“ a ținut și a izbutit să demonstreze în „Țara muzicii“, ca un mesager, nivelul înalt al culturii muzicale românești.

Ne-am îndeplinit o firească datorie artistico-patriotică. Ne-am întors satisfăcuți, îmbogățiți cu experiență, am cîntat în numele frumosului și prieteniei ; sperăm să facem la fel și altădată și pe alte meleaguri, în turnee peste hotare, la fel de prestigioase, care să ne solicite din plin potențialul artistic.

Eugen PRICOPE